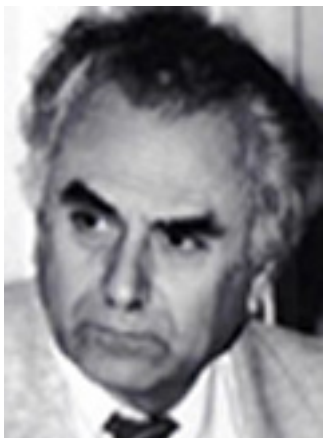

Милован Ђилас, прије готово двадесет година, на питање - што мисли о Међународном суду за ратне злочине у Хагу, одговорио је кратко: То је лакрдија!

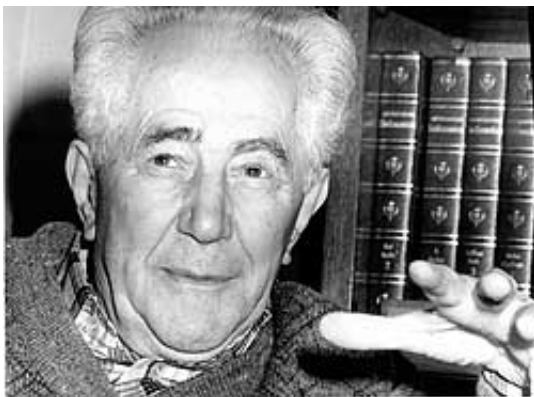
Остаје дилема: да ли да вјерујемо Питеру Галбрајту, као активном учеснику, или Миловану Ђиласу, као невољном посматрачу? Галбрајт тврди да постоји узрочно-последична веза између “Олује” и Сребренице, док Ђилас сматра да узрочно-последична веза постоји у третману злочина: „Прећуткивање злочина једне стране, а увеличавање злочина друге води већим злочинима“.

Пошто су се коцкице (пресуде) током готово двадесет година уклопиле у чудан мозаик правде, добро је што је председник Генералне скупштине Уједињених нација заказао 10. априла идуће године расправу о улози и учинку Хашког трибунала, где би се одговорило на два кључна питања: колико је припомогао процесу помирења завађених балканских племена, због чега је и конституисан, и колико је афирмисао међународно право. Очекује се да ће то бити добра прилика за окупљање квалификованих стручњака који ће дати ријеч о том злом времену дробљења Југославије.

У Србији мислим да доминира погрешно политичко мишљење – да ће званична Америка листом стати у одбрани суда и НАТО правде. Неки угледници износили су и другачија мишљења. Рецимо, Џим Муди, бивши конгресмен из Висконсина, спријечио је усвајање добро излобиране Резолуције о Косову двије године прије “рата за територије”. (Посвједочио је писцу ових редава да му се нико из Београда није захвалио што је спријечио прихватање лажи о статусу Албанаца на Косову, једино је из Подгорице, рекао је, добио флашу лозе од Српкиње рођене у Српским Моравицама).

Занимљива су и јавна гледишта члана Представничког дома и водећег демократе у пододбору за националну безбједност САД Дениса Кусинића, Хрвата по поријеклу, учесника у предсједничком надметању 2004. и 2008. Остаје запамћена његова изјава "Гласу Америке": "Сматрам да САД имају моралну обавезу да обезбиједи економску помоћ као надокнаду за причињену штету НАТО бомбардовањем. Инфраструктура Србије је уништена – фабрике, водоводи, канализација, мостови, путеви – све то треба обновити... Тај народ жели да буде самосталан и треба му пружити шансу. Стога би требало да предузмемо мјере да се Србији обезбиједи потребна финансијска помоћ и охрабри развој демократских институција."

Харолд Пинтер, добитник нобелове награде за књижевност 2005. године, утврдио је: "Интервенција НАТО-а у Србији је у супротности са самом његовом Повељом. Остала је, такође, упамћена изјава Ричарда Голдстона, јужноафричког судије и првог главног тужиоца Хашког трибунала: „Ако српски народ не схвати да Трибунал није антисрпски, онда ће Трибунал промашити свој циљ. То је велики изазов за Трибунал.“

Има мишљења да је конце косовске агресије водила једна фамилија. Поред Била Клинтона, који је уочи самог бомбардовања забављао америчку јавност блиским везама са младом прсатом удавачом у сусједству Овалног кабинета, његова супруга Хилари, из петних жила данас брани "Независну државу Косово". Ради подсјећања, вијест о хапшењу Милошевића, посредством ЦНН-а, није саопштио портпарол тужилаштва, нити Џејмс Рубин, портпарол америчког државног секретара, него његова супруга, Кристијан Аманпур, што Трибунал потврђује, а потом и Олбрајтова. „Вијест, која би по свим правилима требало да буде строго службена, постаје ексклузивна вијест једне фамилије: новинарка Аманпур – супруга, Џејмс Рубин – муж, Медлин Олбрајт – кума на вјенчању.“ [\[1\]](#)

Вратимо се на ријеч - *лакрдија*. Потписник ових редова, када су услиједили драматични догађаји, посебно појавом европских "миротвораца", желио је да од најцјењенијег дисидента у свијету, а код куће договорно заборављеног, ослушнем његова гледишта и

улози међународног фактора. Одговорио је на 110 питања објављених у пет интервјуа (НИН, Побједа, Профил), који ће се наћи у посебној књизи.

[\[2\]](#)

Коначни учинци Хашког трибунала се процјењују, крајњи резултат није познат, али је познато да се ради о најкупљем процесу у историји. Запошљава 1.129 људи (податак из марта 2008). Углавном су судили српским војницима. Шесторица официра који су организовали одбрану Косова и Метохије добили су укупно 123 године робије (27, 22, 15, 22, 15, 22). Ако су “домовински бранитељи,” актери “Бљеска” и “Олује” према поменутом суду невини, а српски бранитељи осуђени, онда би се могло тврдити да је било све било предодређено, како је рекао и Милован Ђилас почетком 1993. Такво суђење не води помирењу. Прећуткивање злочина једне стране, а увеличавање злочина друге, води већим злочинима, упозорио је Ђилас. На питање због чега европски миротворци неће да преузму касете о масакрима које су Муслимани учинили према Србима код Братунца на Божић 1992. одговорио је: “Не интересује их, јер кажу – то је прича само о једној страни.”

И Хрвати и Муслимани говоре о истој ствари, али њихово пролази?

Па пролази из разлога о којима смо говорили. Узмите Комисију за ратне злочине. Они кажу да ће у принципу испитивати све злочине, али практично се то своди на Србе. [\[3\]](#)

Ђилас је умро три мјесеца прије злочина у Сребреници. Дакле, предвидио је злочин, као одмазду на злочине према подрињским Србима. Гледајући учинке јаким ријечи, с једне стране, и Ђиласова предвиђања, с друге, изгледа, да је вријеме на Ђиласовој страни, а не на страни Галбрајта, бриселских емисара и западних “експерата” за Балкан.

У Нирнбергу све пресуде за ратне злочне изречене су за годину дана. А након капитулације Јапана, Хирохито, јапански цар (1901–1989), оптужен за ратне злочине, ослобођен је оптужбе 24. фебруара 1948. године. Дакле, након суђења које је трајало нешто више од двије године. Шешељу се суди четвороструко дуже од суђења јапанском императору Хирохиту (добровољно се предао 24. фебруара 2003).

Што о суду говори амерички угледник?

Вилијем Монтгомери, посљедњи амерички амбасадор у Југославији, посредно потврђује Ђиласову оцјену. “Влада САД платила је трошкове првих ТВ преноса суђења, јер смо погрешно мислили да ће то помоћи да се јавност информише о минулим догађањима и улози Милошевића. Међутим, првим сведоцима које је тужилаштво представило недостајао је кредибилитет, те је крајњи резултат био тај што је током суђења, уместо да опада, Милошевићу је расла популарност у Србији. Далеко од помоћи процесу помирења, могли би тврдити да је МКСЈ у посљедњих десет година главни извор, гориво, за подстицање национализма и политичке дестабилизације у овом региону. То је дефинитивно тачно, кад је реч о Србији... Досадашњи трошкови премашују двије милијарде долара.” [\[4\]](#)

Показало се да су политичка оклијевања Београда гора од неуспјеха па смо имали 24. март. Могло би се рећи да је Ђилас предвидио и 24. март 1999. Одговор на једно од 110 питање гласи: “Противник сам сецесионизма, сем оног који иде договорно. Албанци на Косову имају изгледа за стварну аутономију. Садашње стање у коме су они отуђени од власти и државе, не може дуго да траје.” Сада имамо залеђени косовски проблем и брзометно признање друге албанске државе на Балкану. Ипак, историјска дубина косовског проблема далеко надмашује плитки хашки и бриселски газ. А код куће било је гласова упозорења умних људи, попут Ђиласа.

На Међународном научном скупу (20–21. април 2012), који је организовао Филозофски факултет у Никшићу, предложио сам да се баш на дан Ђиласове смрти (20. април 1995), покрене иницијатива за политичку рехабилитацију Милована Ђиласа. Сала је била пуна новинара. Ниједан новинар није нотирао предлог. Није у политичком тренду. А након ослобађајуће пресуде хрватским генералима Готовини и Маркачу, трећи дан гласнуо се предсједник црногорског парламента Ранко Кривикапић, а четврти дан предсједник државе Филип Вујановић (рођен у Београду). Обојица су поменули 200.000 грађана *који су напустили Хрватску*.

Али су забравили ријеч – Срби и етничко чишћење. На простору бивше Југославије, изгледа, само у Црној Гори, данас, ријеч Србин, нема званичну проходност. Посљедни пут слоган “Србе на врбе” чуо сам на спортском надметању на Цетињу, некада српском почивалу.

[1] Миодраг Лекић, универзитетски професор у Риму и бивши амбасадор Југославије у Италији: „Рат за Косово,“ стр. 379. (Мој рат за мир - *La mia guerra alla guerra* - Edizione Angelo Guerni e Associati, Milano, 2006).

[2] Никола Ивановић: “Милован Ђилас – између политике и завичаја,” Књижевна задруга, Српског народног вијећа, Подгорица, 2011. године.

[3] “Побједа,” 13. јун 1993, књига интервјуа “Речено или прећутано,” стр. 77, издавац: “Октоих,” Подгорица, “Књижевне новине – енциклопедија,” Београд.

[4] Вилијем Монтгомери: “Кад овације утихну, сјећање посљедњег америчког амбасадора у Југославији _____,” издање 2010. с тр. 92.